

Үлгі - 10 - 1

Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиаданың мектепшілік кезеңі
Школьный этап республиканской олимпиады по общеобразовательным предметам

"Еңлік - Кебек" дастанының орны қазақ әдебиеті үшін ерекше. Бұл дастанда қоспа алмай кеткен екі қос тамаша туралы айтылады. Менің ойымша, осы дастан арқылы сол замандардағы өзекті мәселелер қозғалды.

Бұрынғары атастыру салты қатты ұстанғандықтан көптеген жастарға өз бақытын өзі табу бұйырмады. "Еңлік - Кебек" дастанында Еңлікті басқа бір жігітке атастырап қойғандықтан Кебек екеуі қашуға мәжбүр болды. Егер де атастыру салты балмазанда екеуі қоспа, бақытты болушы еді. Еңлік пен Кебектің қашап кетуі екі ру арасындағы үйрен-дауға әкелді. Соңында екі ру да Еңлік пен Кебекті айтып жазасына кесуіе шешім қабылдап, өлтірді. Еңлік өте инабатты, әдепті, текті қыз екені дастанда кезінен көрініс тапты. Ал, Кебек болса Еңлік үшін бұқпін қыпқыпшылыққа қарамастан оны шынайы жақсы көріп, өзімен бірге алып кеткені. Бұл жерден біз Кебектің батыр, қайсар, ер мінезді, махаббатқа адал екенін байқаймыз. Сол замандарда қазақ халқы оқыған, тоқтан көзі ашық болғанда "Еңлік - Кебек" дастаны басқаша орытін еді. Қазақ халқы бұрынғары тек атастыру салтымен жастарды қосу дұрыс шешім деп ойлады. Алайда, жастардың пікірімен санаспады. Бұл қазақ халқының маңдайық тауы құрбаны болғанын көрсетеді. Себебі ол кездегі оқу білімге көп адамның қолы жетпеді. Оқыған, тоқтан сауатты адам болса, әртүрлі тұрғыдан бұл салтының дұрыс емес екенін ажырата алады. Осы жағдайлар Абайдың "Қалың білім қазағын, қайран жұртты" өлеңінде баяндалады. Бұл өлеңде халықтың білімді адамның сөзіне құлақ аспайтындағына Абайдың күйінен көре аламыз. "Көп жасағаннан емес, көпті көргеннен сура" деп бекер айтпаламын.

Қазіргі таңда, әр адам өз сүйегіне қосып бақытты зұмыр кешіп жатыр. Еңлік сияқты әдемі, ақылға көркі сай қыздар да аз емес. Кебек сияқты батыр, қайсар, ержүрек жігіттер де жетерлік. Бұның бәрі тәрбие мен жогары білім алғаннан пайдаға деп ойлаймын. Себебі қазіргі ата-аналар атастыру салты көп ұстанбайды. Керісінше, баласының бақытты ең жогары қойып, өз сүйегіне адамның қосуға тырысады. Бір құяқтарымыз, осы ұстанымды ұстайтын отбасылар тәуелсіз елімізде керемет өмір сүріп жатыр. Жогары білімнің арқасында елімізде саналы, санжұалы ұрпақтар көбейіп жатыр.

Қоратпандай келе, бақытты болуға, өмірден баз кешуде өз қолыңда екенін ұмытпаған жөн.